

	<h2 style="color: blue;">СИЛАБУС</h2> <h3 style="color: blue;">НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</h3> <h3 style="color: blue;">«ЕКОЛОГІЧНА ГЕОГРАФІЯ»</h3> <p>Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u> Спеціальність: <u>E2 Екологія</u> Рік навчання: <u>2-й, семестр 4-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>5 кредитів</u> Назва кафедри: <u>Екології та охорони</u> <b style="padding-left: 40px;"><u>навколишнього середовища</u> Мова викладання: <u>українська</u></p>
Лектор курсу	к.г.н., доц. Мудрак Галина Василівна
Контактна інформація лектора (e-mail)	mudralkgalyna@vsau.vin.ua, galina170971@ukr.net

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Екологічна географія» є вибірковою компонентою ОПШ Екологія.

Загальний обсяг дисципліни 150 год.: лекції - 26 год.; практичні заняття – 24 год., самостійна робота - 100 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації.

Підсумковий контроль – залік.

ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

При вивченні даної дисципліни використовуються знання, отримані з таких дисциплін: «Загальна екологія», «Гідрологія», «Ландшафтна екологія».

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні таких дисциплін: «Екологічна безпека», «Регіональна екологія», «Стратегія сталого розвитку природи ті суспільства», «Природоохоронне інспектування».

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента «Екологічна географія» спрямована на отримання здобувачами однієї з важливих і універсальних компетентності – володіти системою знань із концептуальних питань обґрунтування необхідності екологічної географії як ефективного засобу управління природокористуванням

та отримання практичних умінь у розробці екологічного планування території.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Екологічна географія» є формування у здобувачів відповідних компетентностей для вирішення прикладних завдань з еколого-географічного районування території; аналізу просторового розподілу екологічних процесів; дослідження екологічних факторів та забруднення складових біосфери у географічному контексті тощо.

Завдання вивчення дисципліни

Теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти самостійно виявляти завдання і принципи екологічної географії; знати наукове, методичне і нормативне забезпечення системи еколого-географічного районування територій; здійснювати порівняльний аналіз екологічної ситуації у різних країнах та регіонах світу.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен володіти інтегральною, загальними та фаховими компетентностями, зокрема:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності (ФК):

ФК15. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

К18. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

ФК19. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

ПРН01. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

ПРН03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

ПРН08. Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.

ПРН15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПРН17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

ПРН23. Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, робота з інформаційними джерелами), робота в команді (реалізується через: метод проектів), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів).

План вивчення навчальної дисципліни

№ з/п	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Методологічні основи екологічної географії	2		6
2	Історія розвитку еколого-географічних досліджень	2	2	8
3	Еколого-географічна ситуація: чинники формування, критерії оцінювання аспектів	2	2	8
4	Проблема забруднення природного середовища і стійкості природних систем до антропогенних навантажень	2	2	8
5	Надзвичайні екологічні ситуації та екологічний ризик	2	2	8
6	Проблема збереження біорізноманіття і розвитку екомереж	2	2	8
7	Проблема якості середовища життєдіяльності і здоров'я населення	2	2	8
8	Проблема збалансованого природокористування	2	2	8
9	Земельні ресурси України та основні проблеми їх використання й охорони	2	2	8
10	Екологічне районування к основа географічних досліджень в екології.	2	2	7

11	Оцінка складових природно-ресурсного потенціалу територій	2	2	7
12	Напрямки розв'язання сучасних еколого-географічних проблем	2	2	8
13	Еколого-географічні проблеми Вінницької області	2	2	8
Разом		26	24	100

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого завдання (гугл-презентації).

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виносяться на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

У процесі роботи над індивідуальними завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними.

Види самостійної роботи

№ з/п	Вид самостійної роботи	Години	Термін виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до лекційних і практичних занять	40	щотижнево	Усно та письмово

2	Підготовка самостійних питань з тематики дисципліни	20	щотижнево	Усно та письмово
3	Індивідуальні завдання	20	4 рази в семестр	Усний захист
4	Підготовка до контрольних робіт та тестування	20	2 рази на семестр	Тестування
	Разом	100		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Барановський В.А. Екологічна географія і екологічна картографія. К.: Фітосоціоцентр, 2001. 250 с.
2. Гавриленко О.П. Екогеографія України. Навч.посібник. К.: Знання, 2008. 646 с.
3. Екологічна географія: історія, теорія, методи, практика Матеріали II міжнародної наукової конференції. Тернопіль, 2004. 188 с.
4. Закон України „Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі на 200-2015 роки” № 1989-III. *Відомості Верховної Ради*. № 47. К., 2000. С. 405.
5. Проблеми сталого розвитку України. К., БНТ, 2001. 423 с.
6. Царик Л.П. Еколого-географічний аналіз та оцінювання території: теорія та практика. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2006. 256 с.
7. Яцик А.В. Екологічна ситуація в Україні і шляхи її покращення. К.:Оріяни, 2003. 84 с.

Додаткова література

1. A.V. Chugai, T.A. Safranov, O.V. Mudrak, H.V. Mudrak Assessment of technogenic load on the environment in the regions of the Northwest Black Sea. *Ukrainian Journal of Ecology*, 2020, 10(1), 325-332. doi: 10.15421/2020_51.
2. Mudrak O.V., Yelisavenko Yu.A., Polishchuk V.M., Mudrak H.V. (2019). Assessment of forest ecosystems of Eastern Podillya natural reserve fund in the regional econet structure // *Ukrainian Journal of Ecology*, 9(1), 187–192.
3. O.V. Mudrak, G.F. Mazur, K.H. Herasymiuk, H.V. Mudrak. (2019). Environmental management of protected objects of the Eastern Podillya: Theory and practicem. *Ukrainian Journal of Ecology*, 9(4), P. 732–737.
4. O.V. Mudrak, Yu.Yu. Ovchynnykova, G.V. Mudrak, O.M. Nagornyuk. Eastern Podilia as a Structural Unit of a Pan-European Environmental Network // *Journal of Environmental Research, Engineering and Management* Vol. 74/№ 3/2018. – P. 55–63.
5. Вишневський В.І. Екологічний туризм : навч. посіб. К.: Інтерпрес ЛТДБ 2015. 140 с.

6. Ісаєнко В. М., Ніколаєв К.Д., Бабікова К.О., Білявський Г.О., Смірнов І.Г. Стратегія сталого розвитку (туристична галузь) : навч. посіб. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. 295 с.

7. Мудрак О. Екологічна безпека Вінниччини. Монографія. Вінниця: ВАТ «Міська друкарня», 2008, 456 с.

8. Мудрак О.В., Ганчук М.М., Мудрак Г.В., Шевченко І.А., Хаєцький Г.С. Рекреаційний потенціал заповідних територій (на прикладі НПП «Кармелюкове Поділля»). *Збалансоване природокористування*. К. 2022. Вип. . С. 63–72.

9. Мудрак О.В., Мудрак Г.В. Заповідна справа : навч. посіб. для студентів галузі знань 10 «Природничі науки». Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. 2020. 640 с.

10. Ніколаєв К.Д. Екологізація та розвиток сільського зеленого туризму в Україні : монографія. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016. 153 с.

11. Сивак О.О. Еколого-географічний аналіз в схемах планування території (на прикладі Волинської області). Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата географічних наук: спец. 11.00.11 конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів/ О.О. Сивак. – К., 2008. 19 с.

12. Царик Л.П. Еколого-географічні дослідження – історична ретроспектива. *Історія укр. географії*. №1, 2000, С.61-68.

13. Царик Л.П. Етапи становлення і розвитку екологічної географії та роль Тернопільського наукового центру у розбудові еколого-географічних досліджень. *Історія української географії і картографії*. Збірник матеріалів 4-ї Міжнародної наукової конференції, присвяченої 110-літньому ювілею професора Володимира Кубійовича Тернопіль, 18-19 листопада 2010 р. Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. С. 76-80.

14. Шевченко Л.М. Базові еколого-географічні поняття і терміни *Український географічний журнал*. 1997. №3. С.64-66.

15. Шищенко П.Г., Олійник Я.Б. Екологічна географія: сучасний стан і перспективи. *Регіональні екологічні проблеми*, 2002. С. 12-14.

16. Шищенко П.Г., Барановський В.А. Еколого-географічний аналіз і оцінювання території України на основі картографічного моделювання *Регіональні екологічні проблеми*, 2002. С. 17-19.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної екологічної інспекції у Вінницькій області. URL: <https://vin.dei.gov.ua/>

2. Офіційний сайт Вінницького обласного центру з гідрометеорології. URL: <https://meteo.vn.ua/>

3. Офіційний сайт управління розвитку територій та інфраструктури Вінницької ОВА. URL: <https://www.vin.gov.ua/upr-ter>

4. Офіційний сайт Головного управління Держпродспоживслужби у Вінницькій області. URL: <https://www.vingudpss.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Басейнового управління водних ресурсів р. Південний Буг. URL: <https://buvrpb.davr.gov.ua/>

6. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.

7. Офіційний сайт Державного управління охорони навколишнього природного середовища у Вінницькій області. Режим доступу: <http://www.vineco.ucoz.org>

8. Державна природоохоронна служба України <http://dei.gov.ua/>.

9. Сайт Європейської Комісії щодо оцінки впливу на довкілля <https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm> .

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	5
2	Участь у роботі на практичних заняттях	5
3	Виконання домашніх завдань	5
4	Виконання контрольних робіт, тестування	5
5	Індивідуальні та групові творчі завдання (виконання гугл-презентації, презентації за заданою проблемною тематикою)	10
Всього за атестацію 1		30
Атестація 2		
6	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	5
7	Участь у роботі на практичних заняттях	5
8	Виконання домашніх завдань	5
9	Виконання контрольних робіт, тестування	5
10	Індивідуальні та групові творчі завдання (виконання гугл-презентації, презентації за заданою проблемною тематикою)	10
Всього за атестацію 2		30
Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності		10
Підсумкове тестування		30
Разом		100

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав менше 35 балів, то він не допускається до заліку.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
66-74	D	
60-65	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни